SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

Ympäristövaliokunta, 10.1.2023

Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma (KAISU) & ilmasto- ja energiastrategia

Markku Ollikainen
Ilmastopaneelin puheenjohtaja
Tutkimusjohtaja, ympäristöekonomian emeritusprofessori

Kaikki ilmastosuunnitelmat: tilannekuva muuttunut

SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

Venäjän hyökkäys Ukrainaan – haasteet

- Energian saatavuus, markkinoiden toiminta, hinta ja huoltovarmuus
- RePower EU –ohjelmassa lisätoimia irrottautumiseksi fossiilienergiasta, Suomeltakin lisätoimia

Suomen LULUCF-sektorista on tullut päästölähde nielun sijaan

- Ilmastopolitiikan suunnitteluasiakirjojen perusta on murentunut ja vaatii lisätoimia.

Päästöjen vähennys ja puhtaat ratkaisut etenevät oletettua päästökauppasektorilla nopeammin

- Kehitystä hidastavat tietyt pullonkaulat ja tehokkaan vetystrategian puute

Siirtymä kohti fossiilitonta energiajärjestelmää on eurooppalainen ja globaali kehityskulku

- EU:n sähköverkko sekä energia- ja materiaalivirrat luovat heijastevaikutuksia energiamurrokseen
- Teknologisten ratkaisujen globaali saatavuus ei ole itsestäänselvyys, edelläkävijöiden rooli korostuu
- IE-strategiassa tarpeen pohtia: energiaratkaisujen kytkeytyneisyys ja riskit, jotka välittyvät esimerkiksi sähkö-, kaasu-, ja uusiutuvien polttoaineiden markkinoiden kautta

Toimet taakanjakosektorilla riittämättömät

KAISU: valitut toimet eivät riitä taakanjakosektorin tavoitteen saavuttamiseen

- Syyt: LULUCF-nielun romahdus, EU:n liikenteen päästökaupan arvioitua alhaisempi vaikutus, alun perin alimitoitetut toimet
- Lisätoimia tarvitaan jopa miljoonan tonnin edestä + ohjausta ja puskuria epävarmuutta vastaan
- Suurimmat päästövähennyspotentiaalit maataloudessa, liikenteessä sekä asuntojen erillislämmityksessä ja muussa energian pienkäytössä

KAISU: Onko syytä varautua tavoitetta suurempiin päästövähennyksiin LULUCF-sektorin päästöjen hyvittämiseksi?

- LULUCF-nielu: laskennalliset päästöt kaudella 2021-2025 tulee hyvittää. Keinot: nieluyksiköiden hankinta, taakanjakosektorin päästöjen vähennys alle tavoitteen tai LULUCF-sektorin nielun ylijäämä kaudella 2026-2030
- Tulevan hallituksen tulisi laatia suunnitelma taakanjakosektorin päästöjen vähentämisestä ja pohtia sen yhteyttä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman kunnianhimon nostamiseen

Lisätoimia KAISUun

Liikenteessä (10 Mt) päästövähennyspotentiaalia

- Liikenteen kansallinen päästökauppa tarvittaessa käyttöönotettavana perälautana 2025

Maataloudessa (6 Mt) mahdollisuus suurempiin päästövähennyksiin

- Positiiviset kannustimet & vettäminen sekä ravintolisät märehtijöiden metaanipäästöjen vähentämiseen
- Pellonraivaus luvanvaraiseksi, huonotuottoisten peltojen poisto viljelystä

Öljylämmityksestä (2,9 Mt) luopumisen tukien jatkaminen jatkaisi päästöjen vähenemistä

- Myös liike- ja julkisten toimitilojen päästöjen vähennys tarpeen
- Biopolttoaineiden ja sähköistymisen nopeampi edistyminen voisi tuoda lisäpäästövähennyksiä

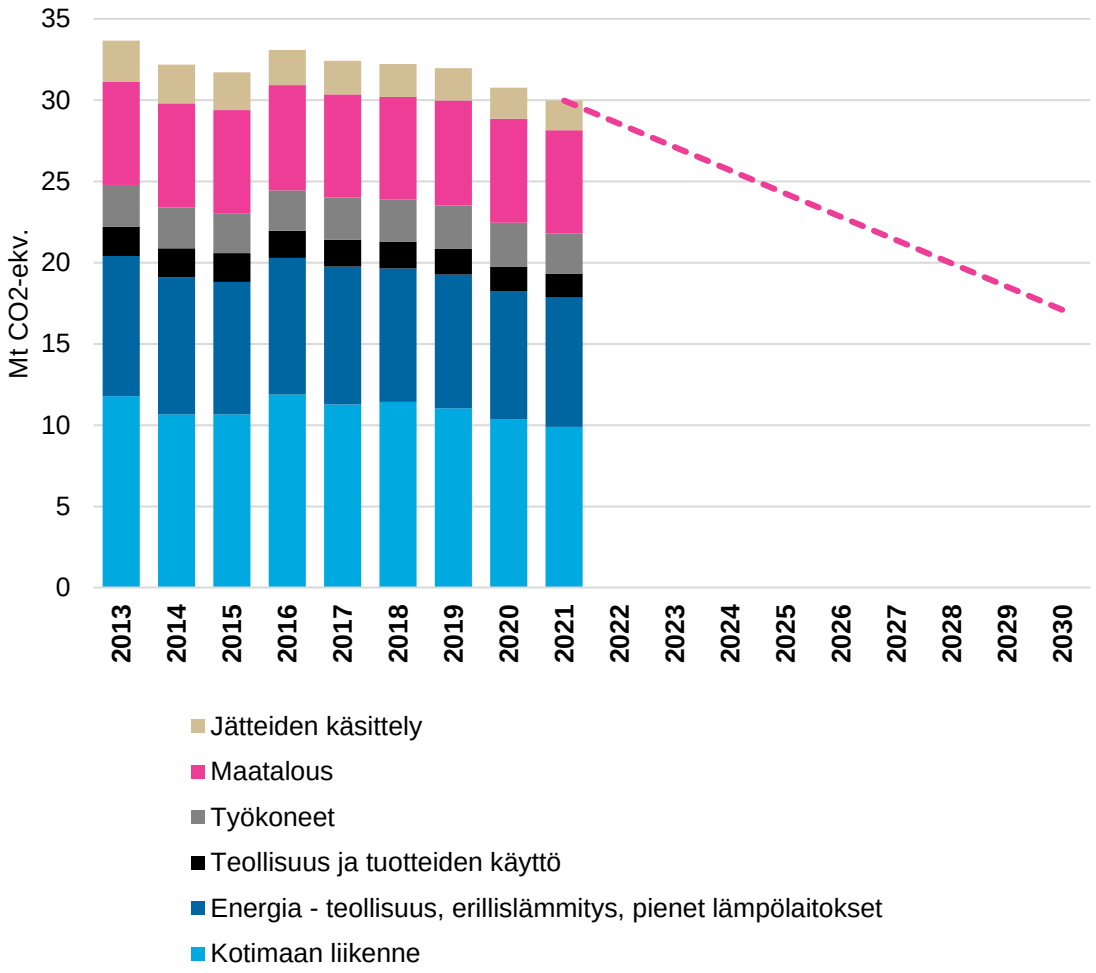

Ilmasto- ja energiastrategia

Tilannekuvan muutos akuutin kriisin sekä eurooppalaisten ja globaalien riippuvuuksien kasvusta koskee erityisesti ilmasto- ja energiastrategiaa.

IE-strategia kattaa päästökauppasektorin

- päästöt vuonna 2021 olivat 20 Mt, mikä on selvästi vähemmän kuin taakanjakosektorin päästöt (28 Mt)

Päästövähennykset:

- 2020-luku: korvataan fossiilisia polttoaineita
- 2030-luku: vedyn ja muut ratkaisut puhdistavat tuotantoprosesseja

Ilmastopaneelin arvio: vuonna 2035 päästöt ovat 8 Mt tai jopa selvästi sen alle

80 % teollisuuden CO2-päästöistä syntyy reilun kymmenen teollisuuslaitoksen päästöistä

- suurten päästölähteiden kehityksellä ja yksittäisillä investoinneilla voidaan saada merkittäviä päästövähennyksiä

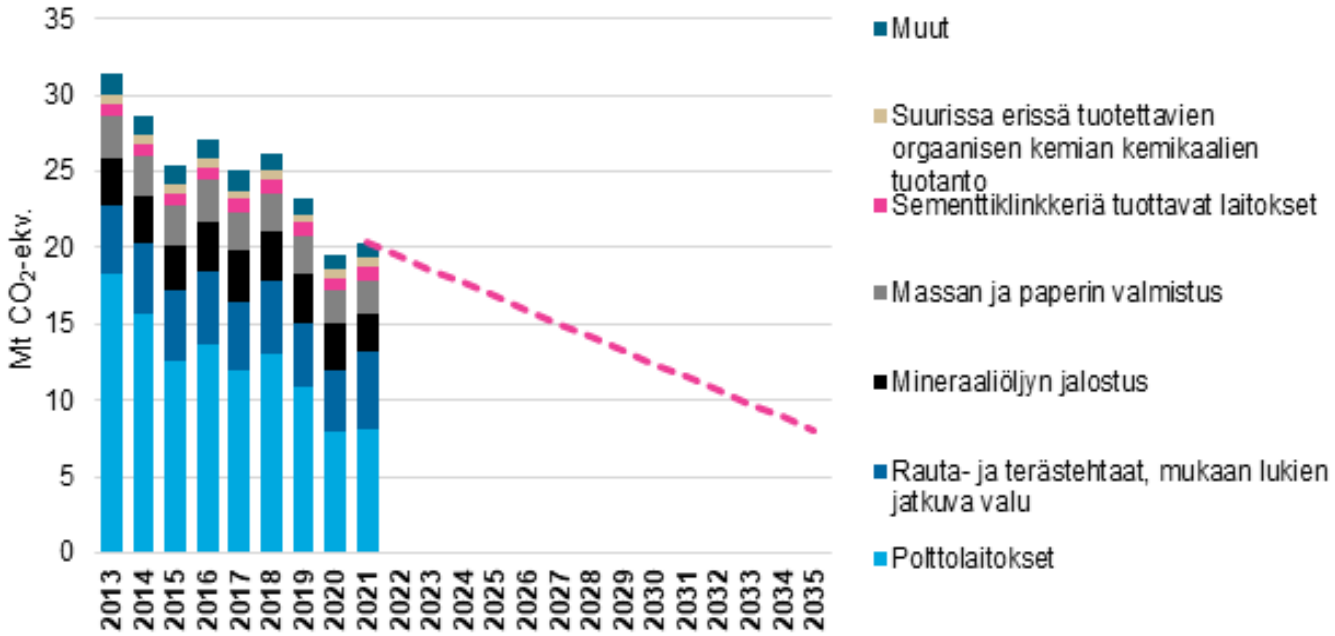

Lisäkommentteja

SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

Suomi tarvitsee tehokkaan vetystrategian ja lisää investointeja vetyyn

- Vetyyn liittyy paljon positiivisia ulkoisvaikutuksia, jotka strategiassa huomioon
- Sähkön tuotannon lisäämisen pullonkaulat (kantoverkot ja luvitus)
- Uusien innovatiivisten tuotteiden pullonkaulat: kohtelun selkeyttäminen ja sen vaatima tieto

Energiavalintoja tarkennettava verotuksen avulla

- Metsäbiomassan energiakäyttöä rajoitettava ja ohjattava verotuksen avulla
- Turpeen energiakäyttö ajettava loppuun vuoteen 2030 mennessä poistamalla nykyiset verotuet
- Energiatehokkuuteen lisää panostusta erityisesti korjausrakentaminen

Tutkimus- tuotekehitys ja innovaatiot - välttämättömiä kilpailukyvyn kannalta

- Uusia ratkaisuja kehittyy vetytalouden, digitaalisuuden ja energiatehokkuuden aloilla ja ne laajenevat jopa ruuantuotantoon (soluviljely, vertikaaliviljely)
- Parlamentaarinen päätös nostaa tki-rahoitus 4 prosenttiin BKT:sta; julkisilla investoinneilla, 47 MRD vuosittain, on suuri merkitys uusien tuotteiden kysynnän luojina.

Hiilineutraaliustavoite

Vuoden 2035 näkökulmasta katsottuna Suomen haasteena on tuottaa riittävästi päästövähenemiä ja LULUCF-sektorin nettonielua

- LULUCF-nettonielun nostaminen tasolle -21 Mt haasteellinen
- Suomen tulisi mahdollisuuksien mukaan edistää myös teknologisten nielujen syntymistä tavoitteen saavuttamiseksi

Nämä seikat korostavat teknologisia innovaatioita, ohjaavaa vero- ja tukipolitiikkaa sekä uusiutuvan energian tuotantoon liittyvien pullonkaulojen ratkaisemista

Ilmasto- ja energiastrategiaa tulisi päivittää juuri näiden seikkojen suhteen

SUOMEN
ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate
Change Panel